

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทสถานีนอนามัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งนี้เป็นการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ วิธีดำเนินการวิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ สถานีนอนามัยที่สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 266 แห่ง ได้รับการตอบกลับ จำนวน 266 แห่ง ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

- 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยจากสภาพแวดล้อมของชุมชน
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทสถานีนอนามัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- 4.5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทสถานีนอนามัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- 4.6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าสถานีนอนามัย จำนวน 266 ราย มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 3)

เพศ พบว่า หัวหน้าสถานีนอนามัยที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.1 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 48.9

อายุ พบว่า หัวหน้าสถานีนอนามัยที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.9 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.5 มีอายุตั้งแต่ 30 ปีลงไป คิดเป็นร้อยละ 9.0 และมีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.6 อายุต่ำสุด 22 ปี อายุสูงสุด 58 ปี อายุโดยเฉลี่ย 39.95 ปี และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.05 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า หัวหน้าสถานีนอนามัยที่ศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 71.1 รองลงมา มีระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 28.6 และมีการศึกษาสูงสุดสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 0.4

ศาสนา พบว่า หัวหน้าสถานีนอนามัยที่ศึกษาส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมานับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 45.5 และนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.4

ระยะเวลาที่รับราชการ พบว่า หัวหน้าสถานีนอนามัยที่ศึกษาส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่รับราชการระหว่าง 11 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมา มีระยะเวลาที่รับราชการระหว่าง 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.4 มีระยะเวลารับราชการตั้งแต่ 10 ปีลงไป คิดเป็นร้อยละ 16.5 และมีระยะเวลารับราชการตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.6 ระยะเวลาที่รับราชการน้อยสุด 2 ปี ระยะเวลาที่รับราชการมากที่สุด 36 ปี ระยะเวลาที่รับราชการโดยเฉลี่ย 18.2 ปี และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.89 ปี

สถานภาพสมรส พบว่า หัวหน้าสถานีนอนามัยที่ศึกษาส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 79.3 รองลงมา มีสถานภาพสมรสโสด คิดเป็นร้อยละ 18.4 และมีสถานภาพสมรสเป็นหย่าร้างหรือม่าย คิดเป็นร้อยละ 2.3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าสถานีนอนามัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	136	51.1
- หญิง	130	48.9
อายุ		
30 ปีและต่ำกว่า	24	9.0
31 - 40 ปี	122	45.9
41 - 50 ปี	105	39.5
51 ปีและสูงกว่า	15	5.6
ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	189	71.1
- ปริญญาตรี	76	28.6
- สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.4
ศาสนา		
- พุทธ	121	45.5
- อิสลาม	144	54.1
- คริสต์	1	0.4

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุราชการ		
10 ปีและต่ำกว่า	44	16.5
11 - 20 ปี	118	44.4
21 - 30 ปี	97	36.5
31 ปีและมากกว่า	7	2.6
สถานภาพสมรส		
- โสด	49	18.4
- สมรส	211	79.3
- หย่าร้าง , ม่าย	6	2.3

4.2 ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมของชุมชน

4.2.1 ความร่วมมือของชุมชน

จากการศึกษา ความร่วมมือของชุมชนของประชาชนกับสถานีนอนามัย จำนวน 266 แห่ง มีรายละเอียดของผลการศึกษาดังนี้

กิจกรรมที่ 1 “ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีนอนามัยเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนในวันสำคัญ ๆ ของชาติ อาทิเช่น วันที่ 5 ธันวาคม , วันที่ 12 สิงหาคม “ พบว่า สถานีนอนามัยที่ทำการศึกษาคือ ตอบว่า น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 11.7 น้อย คิดเป็นร้อยละ 25.2 ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.6 มาก คิดเป็นร้อยละ 7.1 และมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.4

กิจกรรมที่ 2 “ในการรณรงค์โครงการใช้เลือดออก ประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบของสถานีนอนามัยเข้าร่วมกิจกรรมเพียงใด” พบว่า สถานีนอนามัยที่ทำการศึกษาคือ ตอบว่า น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 1.5 น้อย คิดเป็นร้อยละ 18.4 ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 59.8 มาก คิดเป็นร้อยละ 19.2 และมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.1

กิจกรรมที่ 3 “เมื่อสถานีนอนามัยนัดประชุมประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ประชาชนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมตามที่นัดหมายมากน้อยเพียงใด” พบว่า สถานีนอนามัยที่ทำการศึกษาคือ ตอบว่า น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 1.1 น้อย คิดเป็นร้อยละ 10.9 ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.1 มาก คิดเป็นร้อยละ 30.1 และมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของสถานื่อนามัย จำนวนตามความถี่ของชุมชน

กิจกรรม	น้อยมาก		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	<p>1. ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานื่อนามัยเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนในวันสำคัญ ๆ ของชาติ อาทิ เช่น วันที่ 5 ธันวาคม , วันที่ 12 สิงหาคม</p> <p>2. ในการณรงค์โครงการใช้เลือดออก ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานื่อนามัยเข้าร่วมกิจกรรมเพียงใด</p> <p>3. เมื่อสถานื่อนามัยนัดประชุมประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบประชาชนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมตามที่นัดหมายมากน้อยเพียงใด</p>	31	11.7	67	25.2	148	55.6	19	7.1	1
	4	1.5	49	18.4	159	59.8	51	19.2	3	1.1
	3	1.1	29	10.9	152	57.1	80	30.1	2	0.8

4.2.2 ศาสนาหลักของชุมชน

ศาสนาหลักของชุมชน พบว่า ประชาชนในชุมชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของสถานีนอนามัยที่ศึกษาส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 84.6) และนับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 15.4)

4.2.3 อาชีพหลักของชุมชน

อาชีพหลักของชุมชน พบว่า ประชาชนในชุมชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของสถานีนอนามัยที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพารา (ร้อยละ 53.4) รองลงมา มีอาชีพทำนา (ร้อยละ 22.6) มีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 13.5) มีอาชีพทำประมง (ร้อยละ 6.0) และมีอาชีพทำสวนผลไม้ (ร้อยละ 4.5)

4.2.4 จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน จำนวนหมู่บ้าน

จำนวนประชากร พบว่า สถานีนอนามัยที่ศึกษาเป็นสัดส่วนมากที่สุดมีจำนวนประชากรที่อยู่ในเขตรับผิดชอบอยู่ระหว่าง 2,001 - 4,000 คน (ร้อยละ 49.2) รองลงมา มีประชากรระหว่าง 4,001 - 6,000 คน (ร้อยละ 20.3) มีประชากรระหว่าง 6,001 - 8,000 คน (ร้อยละ 4.1) มีประชากรระหว่าง 8,001 - 10,000 คน (ร้อยละ 1.1) มีประชากรระหว่าง 10,001 คนขึ้นไป (ร้อยละ 0.4) และมีประชากรต่ำกว่า 2,000 คนลงไป (ร้อยละ 24.8) จำนวนประชากรที่อยู่ในเขตรับผิดชอบต่ำสุด 392 คน จำนวนประชากรที่อยู่ในเขตรับผิดชอบสูงสุด 14,262 คน จำนวนประชากรโดยเฉลี่ย 3,202 คน

จำนวนครัวเรือน พบว่า สถานีนอนามัยที่ศึกษาเป็นสัดส่วนมากที่สุดมีจำนวนครัวเรือนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบอยู่ระหว่าง 301 - 600 ครัวเรือน (ร้อยละ 45.9) มีจำนวนครัวเรือนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบอยู่ระหว่าง 601 - 900 ครัวเรือน (ร้อยละ 23.3) มีจำนวนครัวเรือนต่ำกว่า 300 ครัวเรือน (ร้อยละ 16.5) และมีจำนวนครัวเรือนตั้งแต่ 901 ครัวเรือนขึ้นไป (ร้อยละ 14.3) จำนวนครัวเรือนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบต่ำสุด 79 ครัวเรือน จำนวนครัวเรือนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบสูงสุด 4,298 ครัวเรือน จำนวนครัวเรือนโดยเฉลี่ย 582 ครัวเรือน

จำนวนหมู่บ้าน พบว่า สถานีนอนามัยที่ศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบอยู่ระหว่าง 4 - 6 หมู่บ้าน (ร้อยละ 56.0) รองลงมา มีจำนวนหมู่บ้านอยู่ระหว่าง 1 - 3 หมู่บ้าน (ร้อยละ 35.0) มีจำนวนหมู่บ้านอยู่ระหว่าง 7 - 9 หมู่บ้าน (ร้อยละ 8.3) และมีจำนวนหมู่บ้านตั้งแต่ 10 หมู่บ้านขึ้นไป (ร้อยละ 0.8) จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบต่ำสุด 1 หมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบสูงสุด 11 หมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านโดยเฉลี่ย 4 หมู่บ้าน

ระดับการศึกษาของประชาชนในชุมชน พบว่า ระดับการศึกษาการศึกษาของประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 93.2) รองลงมา มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 6.8)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของสถานีนอนามัย จำแนกตามปัจจัยจากสภาพแวดล้อมของชุมชน

ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมของชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนาที่ชาวบ้านนับถือ		
พุทธ	41	15.4
อิสลาม	225	84.6
อาชีพหลักของชาวบ้าน		
ทำสวนยาง	142	53.4
ทำสวนผลไม้	12	4.5
ทำนา	60	22.6
ทำประมง	16	6.0
รับจ้าง	36	13.5

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมของชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนประชากร		
2,000 คนและต่ำกว่า	66	24.8
2,001 - 4,000 คน	131	49.2
4,001 - 6,000 คน	54	20.3
6,001 - 8,000 คน	11	4.1
8,001 - 10,000 คน	3	1.1
10,001 คนและมากกว่า	1	0.4
จำนวนครัวเรือน		
300 ครัวเรือนและต่ำกว่า	44	16.5
301 - 600 ครัวเรือน	122	45.9
601 - 900 ครัวเรือน	62	23.3
901 ครัวเรือนและมากกว่า	38	14.3
จำนวนหมู่บ้าน		
3 หมู่บ้านและต่ำกว่า	93	35.0
4 - 6 หมู่บ้าน	149	56.0
7 - 9 หมู่บ้าน	22	8.2
10 หมู่บ้านและมากกว่า	2	0.8
ระดับการศึกษาของชาวบ้านส่วนใหญ่		
ระดับประถมศึกษา	248	93.2
ระดับมัธยมศึกษา	18	6.8

4.3 ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.3.1 ความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา ความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าสถานีอนามัย จำนวน 266 ราย ผลการศึกษาเป็นดังนี้

คำถามความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม 3 อันดับแรก ที่หัวหน้าสถานีอนามัยตอบถูกน้อย ได้แก่

อันดับที่ 1 “สิ่งสกปรกในน้ำทิ้งจากบ้านพักอาศัย ส่วนมากมักเป็นสารอนินทรีย์”

อันดับที่ 2 “ในข้อกำหนดของการสุขาภิบาลที่พักอาศัยกำหนดให้แสงธรรมชาติผ่านช่องเปิดหรือช่องกระจกได้รวมกันไม่น้อยกว่า 20 % ของพื้นที่ห้อง”

อันดับที่ 3 “ในการกำจัดสิ่งปฏิกูล บ่อเก็บกักอุจจาระไม่ควรอยู่ลึกเกิน 3 เมตร เพราะจะทำให้อุจจาระย่อยสลายยาก”

รายละเอียดแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าสถานื่อนามัย จำแนกตามความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม

เนื้อหา	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สาเหตุของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมประการหนึ่ง คือ การเพิ่มขึ้นของประชากรมนุษย์	213	80.1	53	19.9
2. ในข้อกำหนดของการสุขภาพที่พักอาศัยกำหนดให้แสงธรรมชาติผ่านช่องเปิดหรือช่องกระจกได้รวมกันไม่น้อยกว่า 20% ของพื้นที่ห้อง	156	58.6	110	41.4
3. ในการกำจัดสิ่งปฏิกูล บ่อเก็บกักอุจจาระ ไม่ควรอยู่ลึกเกิน 3 เมตร เพราะจะทำให้อุจจาระย่อยสลายยาก	162	60.9	104	39.1
4. หลุมซึมบำบัดน้ำเสียประจำครอบครัวจะประกอบด้วย 2 ถัง คือ ถังพักน้ำเสีย และถังซึมน้ำเสีย	209	78.6	57	21.4
5. สิ่งสกปรกในน้ำทิ้งจากบ้านพักอาศัย ส่วนมากมักเป็นสารอินทรีย์	112	42.1	154	57.9
6. ลักษณะของที่รองรับขยะประจำบ้านที่ดีคือมีความมั่นคง แข็งแรง มีฝาปิดมิดชิดและมีที่จับยกหรือหิ้ว	249	93.6	17	6.4
7. ในการจัดหาน้ำจำเป็นต้องพิจารณาถึงในด้านปริมาณที่เพียงพอสำหรับอุปโภค บริโภคเท่านั้น	176	66.2	90	33.8
8. แนวการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนคือ การดูจำนวนประชาชนที่ประสบปัญหารุนแรงเป็นหลัก	187	70.3	79	29.7
9. การปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มวิธีหนึ่งคือ การนำน้ำมาแกว่งสารส้มให้ตกตะกอนแล้วนำน้ำใสมาทำการฆ่าเชื้อโรคด้วยคลอรีนขนาด 60% ในอัตราส่วน คลอรีนครึ่งช้อนชาต่อน้ำ 10 ลิตร	181	68.0	85	32.0
10. การสุขภาพอาหารมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการอาหารให้น่าบริโภคเพียงอย่างเดียว	240	90.2	26	9.8
11. สาเหตุที่สำคัญในการควบคุมและป้องกันแมลงและสัตว์นำโรค คือ เพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ	221	83.1	45	16.9
12. ในงานสุขภาพอาหาร การจัดเก็บช้อนจะต้องเก็บในตะกร้าที่สะอาด โดยเอาด้ามช้อนลง	207	77.8	59	22.2

เมื่อนำคะแนนความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมมารวมกันแล้วทำการจัดกลุ่มระดับความรู้ โดยพิจารณาจากควอไทล์ (Quartile : Q) แล้ว สามารถแบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ คือ หัวหน้าสถานีอนามัยที่มีระดับความรู้สูง คิดเป็นร้อยละ 15.8 หัวหน้าสถานีอนามัยที่มีระดับความรู้ต่ำ คิดเป็นร้อยละ 18.0 และหัวหน้าสถานีอนามัยที่มีระดับความรู้ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 66.2

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าสถานีอนามัย จำแนกตามระดับความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ระดับสูง (ตั้งแต่ 11 คะแนนขึ้นไป)	42	15.8
ความรู้ระดับปานกลาง (ระหว่าง 8 - 10 คะแนน)	176	66.2
ความรู้ระดับต่ำ (ตั้งแต่ 7 คะแนนลงไป)	48	18.0
รวม	266	100.0

$Q_1 = 8$ คะแนน $Q_3 = 10$ คะแนน $MAX = 12$ คะแนน $MIN = 1$ คะแนน

4.3.2 ประสพการณ์ในเรื่องสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาประสพการณ์ในเรื่องสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าสถานีอนามัย จำนวน 266 ราย รายละเอียดแสดงในตารางที่ 8

ประสพการณ์ในเรื่องสิ่งแวดล้อม พบว่า ในรอบปีที่ผ่านมาหัวหน้าสถานีอนามัยหรือเจ้าหน้าที่ในสถานีอนามัยได้รับการอบรมเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 18.8 และส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.2 ไม่ได้รับการอบรมเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สำหรับหน่วยงานที่จัดอบรมส่วนใหญ่คือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (ร้อยละ 78.0) รองลงมาคือ ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 14.0) องค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ 4.0) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (ร้อยละ 2.0) และหน่วยงานอื่น ๆ เช่น เทศบาล (ร้อยละ 2.0) หลังจากได้รับการอบรมนำความรู้มาใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่ตอบว่า นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ได้ปานกลาง (ร้อยละ 68.0) ร้อยละ 10.0 ตอบว่า นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ได้มาก ร้อยละ 22.0 ตอบว่า นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ได้น้อย

ความต้องการได้รับการอบรมเรื่องสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าสถานีนามัย พบว่า ร้อยละ 85.3 ตอบว่า ต้องการได้รับการอบรมในเรื่องสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 14.7 ตอบว่า ไม่ต้องการสำหรับเรื่องที่ต้องการอบรม ร้อยละ 39.2 ระบุเรื่องเกี่ยวกับการจัดการสุขภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน รองลงมา ร้อยละ 6.8 ระบุเรื่องเกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน ร้อยละ 13.2 ระบุเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั่วไปในชุมชน และร้อยละ 1.5 ระบุเรื่องอื่นๆ เช่น กฎหมายสิ่งแวดล้อม

ในรอบปีที่ผ่านมาหัวหน้าสถานีนามัยหรือเจ้าหน้าที่ในสถานีนามัยได้ไปศึกษาดูงานเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 4.5 และ ไม่ได้ไปศึกษาดูงานเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 95.5 สำหรับหน่วยงานที่ไปศึกษาดูงานส่วนใหญ่คือ หน่วยงานอื่นๆ เช่น เทศบาล โรงงานเอกชน ร้อยละ 91.7 ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 12 ร้อยละ 8.3 หลังจากได้ไปศึกษาดูงานนำความรู้มาใช้ประโยชน์ศูนย์อนามัยและส่วนใหญ่ร้อยละ 50.0 ตอบว่า นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ได้ปานกลาง ร้อยละ 33.4 ตอบว่า นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ได้มาก ร้อยละ 8.3 ตอบว่า นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ได้น้อย และร้อยละ 8.3 ตอบว่า นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ไม่ได้เลย

ในรอบปีที่ผ่านมาหัวหน้าสถานีนามัยหรือเจ้าหน้าที่ในสถานีนามัยได้ไปเข้าร่วมประชุมเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 13.2 และ ร้อยละ 86.8 ไม่ได้ไปเข้าร่วมประชุมเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สำหรับสถานที่หรือหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ร้อยละ 74.3 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ร้อยละ 11.4 และองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 14.3 หลังจากได้ไปเข้าร่วมประชุมนำความรู้มาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 51.4 ตอบว่า นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ได้ปานกลาง ร้อยละ 28.6 ตอบว่า นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ได้มาก ร้อยละ 14.3 ตอบว่า นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ได้น้อย และร้อยละ 5.7 ตอบว่า นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ไม่ได้เลย

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าสถานีนามัย จำแนกตามประสบการณ์ในเรื่องสิ่งแวดล้อม

ประสบการณ์ในเรื่องสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับการอบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม		
- เคยได้รับการอบรม	50	18.8
- ไม่เคยได้รับการอบรม	216	81.2
จัดอบรมโดยหน่วยงาน		
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	39	78.0
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	1	2.0
- ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อม	7	14.0
- องค์การบริหารส่วนตำบล	2	4.0
- อื่น ๆ เช่น เทศบาล	1	2.0
นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาใช้ประโยชน์		
- มาก	11	22.0
- ปานกลาง	34	68.0
- น้อย	5	10.0
ความต้องการได้รับการอบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม		
- ต้องการ	227	85.3
- ไม่ต้องการ	39	14.7
เรื่องที่ต้องการอบรม		
- สุขภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน	89	39.2
- อนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน	18	7.9
- การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	35	15.4
- อื่น ๆ เช่น กฎหมายสิ่งแวดล้อม	4	1.8
- ไม่ระบุเรื่อง	81	35.7
ได้ไปศึกษาดูงานเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม		
- เคยไปศึกษาดูงาน	12	4.5
- ไม่เคยไปศึกษาดูงาน	254	95.5

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ประสบการณ์ในเรื่องสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่ / หน่วยงาน ที่ไปศึกษาดูงาน		
- ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อม	1	8.3
- อื่น ๆ เช่น เทศบาล โรงงานเอกชน	11	91.7
นำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานมาใช้ประโยชน์		
- มาก	4	33.4
- ปานกลาง	6	50.0
- น้อย	1	8.3
- ไม่ได้ใช้ประโยชน์เลย	1	8.3
ได้ไปเข้าร่วมประชุมเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม		
- เคยเข้าร่วมประชุม	35	13.2
- ไม่เคยเข้าร่วมประชุม	231	86.8
สถานที่ / หน่วยงาน ที่ไปเข้าร่วมประชุม		
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	26	74.3
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	4	11.4
- องค์การบริหารส่วนตำบล	5	14.3
นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมประชุมมาใช้ประโยชน์		
- มาก	10	28.6
- ปานกลาง	18	51.4
- น้อย	5	14.3
- ไม่ได้ใช้ประโยชน์เลย	2	5.7

4.3.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษา การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมของสถานีนอนามัย จำนวน 266 แห่ง รายละเอียดแสดงในตารางที่ 9

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ร้อยละ 78.6 ของหัวหน้าสถานีนอนามัย ระบุว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นมาก ร้อยละ 20.6 คิดว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นปานกลาง และ ร้อยละ 0.8 คิดว่าการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นน้อย

แหล่งที่สถานีนอนามัยได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด คือ เอกสารวิชาการ ร้อยละ 34.6 รองลงมาคือ โทรทัศน์ ร้อยละ 28.6 วารสาร/นิตยสาร ร้อยละ 21.8 หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 9.0 และวิทยุ ร้อยละ 6.0

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของสถานีนอนามัย จำแนกตามแหล่งรับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็น		
- มาก	209	78.6
- ปานกลาง	55	20.6
- น้อย	2	0.8
แหล่งรับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม		
- เอกสารวิชาการ	92	34.6
- โทรทัศน์	76	28.6
- วารสาร / นิตยสาร	58	21.8
- หนังสือพิมพ์	24	9.0
- วิทยุ	16	6.0

เมื่อนำคะแนนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่าง ๆ มารวมกัน แล้วทำการจัดกลุ่มระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาจากควอไทล์แล้ว สามารถแบ่งระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมออกเป็น 3 ระดับ คือ หัวหน้าสถานีนอนามัยที่ศึกษา ร้อยละ 50.4 มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ร้อยละ 26.7 มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ และร้อยละ 22.9 มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมในระดับสูง

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าสถานีนอนามัย จำแนกตามระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม

ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับสูง (ตั้งแต่ 11 คะแนนขึ้นไป)	61	22.9
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับปานกลาง (5 - 10 คะแนน)	134	50.4
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับต่ำ (4 คะแนนลงไป)	71	26.7

$Q_1 = 5$ คะแนน $Q_3 = 10$ คะแนน $MAX = 18$ คะแนน $MIN = 1$ คะแนน

4.3.4 การรับรู้บทบาทของสถานีนอนามัยในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษา การรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าสถานีนอนามัย จำนวน 266 ราย ผลการศึกษาดังนี้

คำถามการรับรู้บทบาทของสถานีนอนามัยในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม 3 อันดับแรกที่หัวหน้าสถานีนอนามัยตอบถูกน้อย ได้แก่

อันดับที่ 1 "การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในชุมชนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นความรับผิดชอบของสถานีนอนามัยของท่าน"

อันดับที่ 2 "การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะเป็นงานที่อยู่นอกเหนือขอบเขตความรับผิดชอบของท่าน"

อันดับที่ 3 "เมื่อเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นภายในชุมชน ประชาชนสามารถมาร้องเรียนที่สถานีนอนามัยของท่านได้"

รายละเอียดแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าสถานีนามัย จำแนกตามการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การให้ความรู้ทางด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน เยาวชน ผู้นำชุมชน เป็นหน้าที่ของสถานีนามัยของท่าน	217	81.6	49	18.4
2. สถานีนามัยของท่านมีบทบาทในการดูแลและป้องกันปัญหา สิ่งแวดล้อมในชุมชน	219	82.3	47	17.7
3. การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชน ไม่ใช่หน้าที่ของสถานีนามัยของท่าน	201	75.6	65	24.4
4. เมื่อเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นภายในชุมชน ประชาชนสามารถ มาร้องเรียนที่สถานีนามัยของท่านได้	173	65.0	93	35.0
5. งานสุขภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเพียงงานเดียวที่สถานีนามัยของ ท่านรับผิดชอบในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน	190	71.4	76	28.6
6. สถานีนามัยของท่านมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม ระดับตำบลร่วมกับสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล	205	77.1	61	22.9
7. การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะเป็นงานที่อยู่นอกเหนือ ขอบเขตความรับผิดชอบของท่าน	167	62.8	99	37.2
8. หากชุมชนมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์หรือการป้องกัน แก้ไขปัญหามลพิษ สถานีนามัยของท่านไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง	231	86.8	35	13.2
9. การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในชุมชนมีความตระหนักในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นความรับผิดชอบ ของสถานีนามัยของท่าน	164	61.7	102	38.3
10. สถานีนามัยของท่าน ต้องเป็นตัวอย่างในการจัดการสิ่งแวดล้อม ให้กับชุมชนโดยจัดสิ่งแวดล้อมในสถานีนามัยให้ถูกหลักสุขภาพ	252	94.7	14	5.3
11. สถานีนามัยของท่านเป็นหน่วยงานที่ควรช่วยเหลือและประสาน งานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน	243	91.4	23	8.6
12. การประชาสัมพันธ์เรื่องสุขภาพสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนทราบ เป็นงานที่สถานีนามัยไม่จำเป็นต้องดำเนินการ	222	83.5	44	16.5

เมื่อนำคะแนนการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมมารวมกัน แล้วทำการจัดกลุ่มระดับการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาจากควอไทล์แล้ว สามารถแบ่งระดับการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมออกเป็น 3 ระดับ คือ หัวหน้าสถานีนามัยที่ศึกษา ร้อยละ 69.9 มีการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ร้อยละ 17.7 และมีการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ และร้อยละ 12.4 มีการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับสูง

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าสถานีนามัย จำแนกตามระดับการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม

ระดับการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้บทบาท ๔ ระดับสูง (ตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไป)	33	12.4
การรับรู้บทบาท ๔ ระดับปานกลาง (8 - 11 คะแนน)	186	69.9
การรับรู้บทบาท ๔ ระดับต่ำ (7 คะแนนลงไป)	47	17.7

$Q_1 = 8$ คะแนน $Q_3 = 11$ คะแนน $MAX = 12$ คะแนน $MIN = 1$ คะแนน

4.4 บทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

จากการศึกษาบทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน ของสถานีอนามัยจำนวน 266 แห่ง มีผลการศึกษาเป็นดังนี้

4.4.1 บทบาทการวางแผนด้านสิ่งแวดล้อม

1. การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่รับผิดชอบ ผลการศึกษาพบว่า 3 อันดับแรก ที่สถานีอนามัยไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่
ปัญหาการกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 35.0)
ปัญหาสุขภาพที่พักอาศัย (ร้อยละ 21.8)
ปัญหาการจัดหาน้ำสะอาด (ร้อยละ 11.7)
ปัญหาการกำจัดสิ่งปฏิกูล (ร้อยละ 11.7)
2. การวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่รับผิดชอบ ผลการศึกษาพบว่า 3 อันดับแรก ที่สถานีอนามัยไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่
ปัญหาการกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 41.0)
ปัญหาสุขภาพที่พักอาศัย (ร้อยละ 28.6)
ปัญหาการจัดหาน้ำสะอาด (ร้อยละ 21.1)
3. การนำเสนอปัญหาในพื้นที่รับผิดชอบ ต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า 3 อันดับแรก ที่สถานีอนามัยไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่
ปัญหาการกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 45.9)
ปัญหาสุขภาพที่พักอาศัย (ร้อยละ 36.5)
ปัญหาสุขภาพอาหาร (ร้อยละ 27.8)
4. การจัดทำโครงการในพื้นที่รับผิดชอบ ผลการศึกษาพบว่า 3 อันดับแรก ที่สถานีอนามัยไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่
โครงการกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 76.7)
โครงการสุขภาพที่พักอาศัย (ร้อยละ 62.8)
โครงการจัดหาน้ำสะอาด (ร้อยละ 56.8)

4.4.2 บทบาทการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

1. การจัดอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุข เยาวชน ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ผลการศึกษาพบว่า 3 อันดับแรก ที่สถานีนอนามัยไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 28.6)

การกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 25.9)

การจัดหาน้ำสะอาด (ร้อยละ 18.8)

2. การเป็นวิทยากรให้ความรู้ ผลการศึกษาพบว่า 3 อันดับแรก ที่สถานีนอนามัยไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่

การกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 57.9)

การจัดหาน้ำสะอาด (ร้อยละ 48.5)

การสุขาภิบาลที่พักอาศัย (ร้อยละ 46.2)

3. การให้ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ เช่น จัดบอร์ด ฉายวิดีโอทัศน์ เสียงตามสาย แผ่นพับโปสเตอร์ ในพื้นที่รับผิดชอบ ผลการศึกษาพบว่า 3 อันดับแรก ที่สถานีนอนามัยไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่

การกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 52.3)

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 44.7)

การจัดหาน้ำสะอาด (ร้อยละ 38.3)

4. การรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกิจกรรมผลการศึกษาพบว่า 3 อันดับแรก ที่สถานีนอนามัยไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่

การกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 41.1)

การจัดหาน้ำสะอาด (ร้อยละ 41.1)

การสุขาภิบาลที่พักอาศัย (ร้อยละ 30.5)

4.4.3 บทบาทการประสานงานด้านสิ่งแวดล้อม

1. การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานราชการของอำเภอและจังหวัด ผลการศึกษาพบว่า 3 อันดับแรก ที่สถานีนอนามัยไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่

การกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 54.1)

การสุขาภิบาลที่พักอาศัย (ร้อยละ 53.0)

การสุขาภิบาลอาหาร (ร้อยละ 38.0)

2. การรับเรื่องร้องเรียน ผลการศึกษาพบว่า 3 อันดับแรก ที่สถานีอนามัยไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่

การสุขาภิบาลที่פקอาศัย (ร้อยละ 90.6)

การกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 89.8)

การสุขาภิบาลอาหาร (ร้อยละ 88.3)

3. การขอรับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐ เอกชน ผลการศึกษาพบว่า 3 อันดับแรก ที่สถานีอนามัยไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่

การกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 82.7)

การสุขาภิบาลที่פקอาศัย (ร้อยละ 78.9)

การสุขาภิบาลอาหาร (ร้อยละ 61.3)

รายละเอียดแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของสถานีอนามัย จำแนกตามบทบาทต่อการจัดการ
สิ่งแวดล้อมในชุมชน

กิจกรรม	เคยปฏิบัติ		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การวางแผนด้านสิ่งแวดล้อม				
1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้				
1.1 ปัญหาการจัดการน้ำสะอาด	235	88.3	31	11.7
1.2 ปัญหาการกำจัดสิ่งปฏิกูล	235	88.3	31	11.7
1.3 ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย	248	93.2	18	6.8
1.4 ปัญหาการกำจัดน้ำเสีย	173	65.0	93	35.0
1.5 ปัญหาสุขภาพที่พักอาศัย	208	78.2	58	21.8
1.6 ปัญหาการควบคุมพาหะนำโรค	236	88.7	30	11.3
1.7 ปัญหาสุขภาพอาหาร	237	89.1	29	10.9
2. วิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้				
2.1 ปัญหาการจัดการน้ำสะอาด	210	78.9	56	21.1
2.2 ปัญหาการกำจัดสิ่งปฏิกูล	211	79.3	55	20.7
2.3 ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย	218	82.0	48	18.0
2.4 ปัญหาการกำจัดน้ำเสีย	157	59.0	109	41.0
2.5 ปัญหาสุขภาพที่พักอาศัย	190	71.4	76	28.6
2.6 ปัญหาการควบคุมพาหะนำโรค	217	81.6	49	18.4
2.7 ปัญหาสุขภาพอาหาร	215	80.8	51	19.2
3. นำเสนอปัญหาในพื้นที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้ ต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล				
3.1 ปัญหาการจัดการน้ำสะอาด	201	75.6	65	24.4
3.2 ปัญหาการกำจัดสิ่งปฏิกูล	200	75.2	66	24.8
3.3 ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย	221	83.1	45	16.9

ตารางที่ 13 (ต่อ)

กิจกรรม	เคยปฏิบัติ		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3.4 ปัญหาการกำจัดน้ำเสีย	144	54.1	122	45.9
3.5 ปัญหาสุขาภิบาลที่พักอาศัย	169	63.5	97	36.5
3.6 ปัญหาการควบคุมพาหะนำโรค	201	75.6	65	24.4
3.7 ปัญหาสุขาภิบาลอาหาร	192	72.2	74	27.8
4. จัดทำโครงการดังต่อไปนี้ในพื้นที่รับผิดชอบ				
4.1 โครงการจัดหาน้ำสะอาด	115	43.2	151	56.8
4.2 โครงการกำจัดสิ่งปฏิกูล	141	53.0	125	47.0
4.3 โครงการกำจัดขยะมูลฝอย	167	62.8	99	37.2
4.4 โครงการกำจัดน้ำเสีย	62	23.3	204	76.7
4.5 โครงการสุขาภิบาลที่พักอาศัย	99	37.2	167	62.8
4.6 โครงการควบคุมพาหะนำโรค	147	55.3	119	44.7
4.7 โครงการสุขาภิบาลอาหาร	175	65.8	91	34.2
การให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม				
1. จัดอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุข เยาวชน ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ในเรื่องต่อไปนี้				
1.1 การจัดหาน้ำสะอาด	216	81.2	50	18.8
1.2 การกำจัดสิ่งปฏิกูล	237	89.1	29	10.9
1.3 การกำจัดขยะมูลฝอย	244	91.7	22	8.3
1.4 การกำจัดน้ำเสีย	197	74.1	69	25.9
1.5 การสุขาภิบาลที่พักอาศัย	225	84.6	41	15.4
1.6 การควบคุมพาหะนำโรค	236	88.7	30	11.3
1.7 การสุขาภิบาลอาหาร	252	94.7	14	5.3
1.8 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	190	71.4	76	28.6

ตารางที่ 13 (ต่อ)

กิจกรรม	เคยปฏิบัติ		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2. เป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้				
2.1 การจัดหาน้ำสะอาด	137	51.5	129	48.5
2.2 การกำจัดสิ่งปฏิกูล	148	55.6	118	44.4
2.3 การกำจัดขยะมูลฝอย	163	61.3	103	38.7
2.4 การกำจัดน้ำเสีย	112	42.1	154	57.9
2.5 การสุขาภิบาลที่พักอาศัย	143	53.8	123	46.2
2.6 การควบคุมพาหะนำโรค	170	63.9	96	36.1
2.7 การสุขาภิบาลอาหาร	184	69.2	82	30.8
3. ให้ความรู้เรื่องต่อไปนี้ผ่านสื่อต่างๆ เช่น จัดบอร์ด ฉายวิดีโอทัศน์ เสียงตามสาย แผ่นพับ โปสเตอร์ ในพื้นที่ รับผิดชอบ				
3.1 การจัดหาน้ำสะอาด	164	61.7	102	38.3
3.2 การกำจัดสิ่งปฏิกูล	191	71.8	75	28.2
3.3 การกำจัดขยะมูลฝอย	194	72.9	72	27.1
3.4 การกำจัดน้ำเสีย	127	47.7	139	52.3
3.5 การสุขาภิบาลที่พักอาศัย	165	62.0	101	38.0
3.6 การควบคุมพาหะนำโรค	203	76.3	63	23.7
3.7 การสุขาภิบาลอาหาร	216	81.2	50	18.8
3.8 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	147	55.3	119	44.7
4. รณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกิจกรรม ดังต่อไปนี้				
4.1 การจัดหาน้ำสะอาด	155	58.3	111	41.7
4.2 การกำจัดสิ่งปฏิกูล	195	73.3	71	26.7
4.3 การกำจัดขยะมูลฝอย	221	83.1	45	16.9

ตารางที่ 13 (ต่อ)

กิจกรรม	เคยปฏิบัติ		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4.4 การกำจัดน้ำเสีย	155	58.3	111	41.7
4.5 การสุขาภิบาลที่พักอาศัย	185	69.5	81	30.5
4.6 การควบคุมพาหะนำโรค	230	86.5	36	13.5
4.7 การสุขาภิบาลอาหาร	212	79.7	54	20.3
การประสานงานด้านสิ่งแวดล้อม				
1. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล , หน่วยงานราชการของอำเภอและจังหวัด ในเรื่องต่อไปนี้				
1.1 การจัดหาน้ำสะอาด	169	63.5	97	36.5
1.2 การกำจัดสิ่งปฏิกูล	174	65.4	92	34.6
1.3 การกำจัดขยะมูลฝอย	198	74.4	68	25.6
1.4 การกำจัดน้ำเสีย	122	45.9	144	54.1
1.5 การสุขาภิบาลที่พักอาศัย	125	47.0	141	53.0
1.6 การควบคุมพาหะนำโรค	177	66.5	89	33.5
1.7 การสุขาภิบาลอาหาร	165	62.0	101	38.0
2. รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหา ดังต่อไปนี้				
2.1 ปัญหาการจัดหาน้ำสะอาด	41	15.4	225	84.6
2.2 ปัญหาการกำจัดสิ่งปฏิกูล	44	16.5	222	83.5
2.3 ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย	42	15.8	224	84.2
2.4 ปัญหาการกำจัดน้ำเสีย	27	10.2	239	89.8
2.5 ปัญหาการสุขาภิบาลที่พักอาศัย	25	9.4	241	90.6
2.6 ปัญหาการควบคุมพาหะนำโรค	41	15.4	225	84.6
2.7 ปัญหาการสุขาภิบาลอาหาร	31	11.7	235	88.3

ตารางที่ 13 (ต่อ)

กิจกรรม	เคยปฏิบัติ		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3. ขอรับการสนับสนุนในด้านต่างๆ จากหน่วยงานของรัฐ เอกชน ในเรื่องต่อไปนี้				
3.1การจัดหาน้ำสะอาด	125	47.0	141	53.0
3.2การกำจัดสิ่งปฏิกูล	112	42.1	154	57.9
3.3การกำจัดขยะมูลฝอย	116	43.6	150	56.4
3.4การกำจัดน้ำเสีย	46	17.3	220	82.7
3.5การสุขาภิบาลที่พักอาศัย	56	21.1	210	78.9
3.6การควบคุมพาหะนำโรค	108	40.6	158	59.4
3.7การสุขาภิบาลอาหาร	103	38.7	163	61.3

เมื่อนำคะแนนบทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนมารวมกัน แล้วทำการจัดกลุ่มระดับบทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยพิจารณาจากควอไทล์ แล้ว สามารถแบ่งระดับบทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนออกเป็น 3 ระดับ คือ สถานีอนามัยที่มีบทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 24.4 สถานีอนามัยที่มีบทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.2 และสถานีอนามัยที่มีบทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 24.4

รายละเอียดแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของสถานีอนามัย จำแนกตามระดับบทบาทต่อการจัดการ
สิ่งแวดล้อมในชุมชน

ระดับบทบาท	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนระดับสูง (ตั้งแต่ 60 คะแนนขึ้นไป)	65	24.4
บทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนระดับ ปานกลาง (ระหว่าง 39 - 59 คะแนน)	136	51.2
บทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนระดับ ต่ำ (ตั้งแต่ 38 คะแนนลงไป)	65	24.4
รวม	266	100.0

$Q_1 = 38$ คะแนน $Q_3 = 60$ คะแนน $MAX = 79$ คะแนน $MIN = 5$ คะแนน

4.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

จากการวิเคราะห์ด้วยสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) โดยมีตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ คะแนนบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนามัยซึ่งมี 3 ด้าน คือ บทบาทด้านการวางแผนด้านสิ่งแวดล้อม บทบาทด้านการให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม และบทบาทการประสานงานด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีคะแนนเต็ม 79 คะแนน และมีตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมของชุมชน และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตัวแปรอิสระที่นำเข้าสู่สมการวิเคราะห์หรือมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

ประกอบด้วยตัวแปรอิสระเพียง 3 ตัว ดังนี้

1. การรับรู้บทบาทในงานด้านสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าสถานีนามัย จากการวิเคราะห์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับคะแนนบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนามัยในทิศทางบวก หมายความว่า ถ้าสถานีนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนามัยมีการรับรู้บทบาทในงานด้านสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น 1 คะแนน จะทำให้คะแนนบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนามัยนั้นสูงขึ้นประมาณ 2.428 คะแนน

2. รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมของสถานีนามัย จากการวิเคราะห์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับคะแนนบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนามัย ในทิศทางบวก หมายความว่า ถ้าสถานีนามัยที่มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น 1 คะแนน จะทำให้คะแนนบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนามัยนั้นสูงขึ้นประมาณ 1.079 คะแนน

3. เพศของหัวหน้าสถานีนามัย จากการวิเคราะห์ พบว่า สถานีนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนามัยเป็นเพศชาย จะทำให้คะแนนบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนามัยนั้นต่ำกว่า สถานีนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนามัยเป็นเพศหญิง 3.692 คะแนน

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนามัยสูงสุด คือ การรับรู้บทบาทในงานด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมาได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม และเพศของหัวหน้าสถานีนามัย

ตารางที่ 15 ค่าพี (P – value) โดยรวมของสมการถดถอย

Model	Sum of squares	df	Mean square	F	P - value
Regression	13877.932	3	4625.977	29.103	0.000
Residual	41487.034	261	158.954		
Total	55364.966	264			

Adjusted R Square = 0.242

Standard Error = 12.6077

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนบทบาทในการจัดการ
สิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีอนามัย

Model	Unstandardized Coefficients		standardized Coefficients	T	P - value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	19.373	3.803		5.094	0.000
การรับรู้บทบาทใน งานสิ่งแวดล้อม (คะแนน)	2.428	.380	.346	6.215	0.000
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านสิ่งแวดล้อม (คะแนน)	1.079	.199	.295	5.433	0.000
เพศของหัวหน้าสถานี อนามัย (ชาย)	-3.692	1.556	-.128	-2.373	0.018

ตารางที่ 17 ตัวแปรอิสระต่าง ๆ (Independent Variables) ที่ไม่มีผลต่อตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ คะแนนบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนอนามัย

ตัวแปร	Beta In	T	Sig. t
อายุของหัวหน้าสถานีนอนามัย	-.003	-.061	.952
ศาสนาของหัวหน้าสถานีนอนามัย	-.046	-.973	.331
ระดับการศึกษาของหัวหน้าสถานีนอนามัย	-.007	-.151	.880
ระยะเวลาที่รับราชการของหัวหน้าสถานีนอนามัย	-.022	-.473	.778
สถานภาพสมรสของหัวหน้าสถานีนอนามัย	.072	1.525	.129
ความร่วมมือของชุมชน	.058	1.239	.216
ศาสนาหลักของชุมชน	-.048	-1.053	.293
อาชีพหลักของชุมชน	-.042	-.898	.370
จำนวนประชากร	.068	1.466	.144
จำนวนหลังคาเรือน	.082	1.756	.080
จำนวนหมู่บ้าน	.057	1.233	.219
ระดับการศึกษาของชาวบ้าน	.056	1.201	.231
ความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม	.073	1.531	.151
ประสบการณ์ในการอบรมเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	.069	1.487	.138

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ กล่าวว่า สถานีนอนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนอนามัยซึ่งมีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมสูง จะมีบทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้ดีกว่าสถานีนอนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนอนามัยซึ่งมีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมต่ำ

จากการวิจัยเรื่องความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนอนามัยซึ่งมีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมสูง จะมีบทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม

ในชุมชนได้ดีกว่าสถานีนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนามัยซึ่งมีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมต่ำ จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า สถานีนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนามัยซึ่งมีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างกัน จะมีบทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่า สถานีนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนามัยซึ่งมีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมสูง จะมีบทบาทต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน ไม่แตกต่างจากสถานีนามัยที่มีหัวหน้าสถานีนามัยซึ่งมีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมต่ำกว่า ผลการวิจัยจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

4.6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานีนอนามัย

4.6.1 ปัญหา อุปสรรค จากแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่าปัญหาอุปสรรค ในการแสดงบทบาทของสถานีนอนามัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน จำนวน 266 แห่ง พบว่า 5 อันดับแรก ที่เป็นปัญหาสูงสุดได้แก่

งบประมาณไม่เพียงพอ (ร้อยละ 79.3)

คณะกรรมการสภาตำบล/คณะกรรมการหมู่บ้านไม่กระตือรือร้น (ร้อยละ 68.0)

วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 63.5)

จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ (ร้อยละ 62.4)

องค์การบริหารส่วนตำบลไม่กระตือรือร้น (ร้อยละ 57.9)

ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของสถานีนอนามัย จำแนกตามปัญหา อุปสรรค ในการแสดงบทบาทของสถานีนอนามัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ปัญหาอุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ
1. งบประมาณไม่เพียงพอ	211	79.3
2. คณะกรรมการสภาตำบล/คณะกรรมการหมู่บ้านไม่กระตือรือร้น	181	68.0
3. วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ	169	63.5
4. จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ	166	62.4
5. องค์การบริหารส่วนตำบลไม่กระตือรือร้น	154	57.9
6. ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานกระทรวงต่าง ๆ	145	54.5
7. เจ้าหน้าที่มีเวลาน้อย	133	50.0
8. เจ้าหน้าที่ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม	122	45.9
9. ประชาชนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ	118	44.4
10. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม	101	38.0
11. อื่น ๆ เช่น การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่จริงจังและต่อเนื่อง	14	5.3

4.6.2 ปัญหา อุปสรรค จากการสัมภาษณ์หัวหน้าสถานีนอนามัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าสถานีนอนามัยจังหวัดละ 2 แห่ง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.6.2.1 ปัญหาเรื่องงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากสถานีนอนามัยมีงบประมาณในรูปแบบเงินบำรุงจำนวนน้อย และแต่ละแห่งไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเป็นตัวเงินโดยตรง แต่จะได้รับการสนับสนุนเป็นเวชภัณฑ์แทน ซึ่งส่วนใหญ่จะนำไปใช้ในเรื่องการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค ส่วนงานด้านสิ่งแวดล้อมก็จะได้งบประมาณในแต่ละครั้งจะต้องมีการจัดทำโครงการ เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นครั้ง ๆ ไป ดังคำสนทนาต่อไปนี้

".....อนามัยจะพัฒนาในเรื่องสิ่งแวดล้อมในเขตรับผิดชอบ เช่น จัดอบรมกลุ่มแม่บ้านในการจัดบ้านให้ถูกสุขลักษณะ อนามัยจะต้องเขียนโครงการส่งไปขอเงินจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดก่อน ซึ่งบางครั้งก็ไม่ได้รับการอนุมัติโครงการ เงินก็ไม่มี โครงการนี้ก็เลยไม่ได้ทำเป็นต้น..."

(หัวหน้าสถานีนอนามัยแห่งหนึ่ง ในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี(สนทนา), 3 กุมภาพันธ์ 2546)

4.6.2.2 ปัญหาเรื่องคน ได้แก่ บุคลากรของสถานีนอนามัยไม่เพียงพอ เนื่องจากบางสถานีนอนามัยมีบุคลากรทำงานอยู่เพียง 2 คน แต่ต้องดูแลรับผิดชอบหมู่บ้าน 4 หมู่บ้าน ซึ่งจะต้องประจำอยู่ที่สถานีนอนามัย 1 คน ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังคำสนทนาต่อไปนี้

".....อนามัยอยู่กัน 2 คน ต้องทำงานทุกอย่าง ทั้งงานบริหาร งานรักษาพยาบาล งานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันโรค บางวันมีประชุมด่วนที่จังหวัดก็จะเหลือเจ้าหน้าที่ทำงานเพียงคนเดียว....." (หัวหน้าสถานีนอนามัยแห่งหนึ่ง ในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล (สนทนา), 8 กุมภาพันธ์ 2546)

4.6.2.3 ปัญหาเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ เนื่องจากการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของสถานีนอนามัย บางครั้งต้องใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องพ่นหมอกควัน เป็นต้น ดังคำสนทนาต่อไปนี้

“ .....อนามัยมีการรณรงค์กำจัดลูกน้ำยุ่งหลาย เพื่อป้องกันไข้เลือดออกโดยการพ่นหมอกควันในพื้นที่รับผิดชอบ แต่เครื่องพ่นหมอกควันทั้งอำเภอมีเพียง 3 เครื่อง ใช้กันทั้งอำเภอ.....”
(หัวหน้าสถานีอนามัยแห่งหนึ่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดยะลา(สนทนา), 2 กุมภาพันธ์ 2546)

4.6.2.4 ปัญหาเรื่องวิธีการ ได้แก่ การขาดการประสานงานที่ีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่กระตือรือร้น ดังคำสนทนาต่อไปนี้
“.....บางครั้งอนามัยขอสนับสนุนถังขยะจาก อบต. ใช้สำหรับวางทิ้งในที่สาธารณะของหมู่บ้าน อบต. บอกว่า เดี่ยวจะจัดไปวางให้ แล้วยกießบหายไป ....”
(หัวหน้าสถานีอนามัยแห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส (สนทนา), 15 กุมภาพันธ์ 2546)

4.6.3 ข้อเสนอแนะ (จากหัวหน้าสถานีอนามัย)

จากการศึกษาครั้งนี้ สถานีอนามัยที่ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในการแสดงบทบาทของสถานีอนามัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนดังต่อไปนี้

1. ควรมีการเสริมสร้างความรู้ทางด้านวิชาการ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้กับเจ้าหน้าที่ของสถานีอนามัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

2. การจัดให้มีการอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน ตลอดจนจัดทำสื่อ เอกสารหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากยิ่งขึ้น

3. ควรให้หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อมมีการประสานงานกันในทุกๆ ขั้นตอนของการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมไปในทิศทางเดียวกัน ส่งเสริมและต่อเนื่องกันไปได้อย่างตลอด

4. ควรสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และเจ้าหน้าที่ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนสำหรับสถานีอนามัย